بەرێزان : خەونێکی گەورە بوو بۆ هەموو تاکێکی کوردی و هەموو ئینسانێکی ئازادیخواز ، کە ئەمرۆ سەدام حسێن و دارودەستەکەی لە بەرانبەر دادگا ڕاگیراون بە تۆمەتی ئەنفال و کیمیا بارانکردنی کورد .
چەند دانیشتنێک لەو دادگاییکردنە بەڕێوەچووە ، گەشبینی دوێنێی شەقامی کوردی بە ڕەهەندی دادگاییکردنەکە ڕوو لەکزییە . هەست دەکرێ هۆلی دادگا بۆتە یەکلایکردنەوەی کێشە سیاسییەکان نەک وەرگرتنی مافی قوربانی لە جەلاد ، ئەمانەو کۆمەڵێ سەرنجی تر ئەمڕۆ بوونەتە باسو خواسێکی هەنووکەیی شەقامی کوردی ، بۆ یە ئێمەش وەک دەنگەکان بە پێویستمان زانی بەم چەند پرسیارەی لای خوارەوە لە دەرگایی کۆمەڵێ لە ڕۆشنبیران و نووسەرانمان بدەین .

دەستەی بەڕێوەبردنی دەنگەکان
September 06
www.dengekan.com

شەماڵ عادل سەلیم

داوا دەکەم هەرچی زووە ئەم دانیشتنەگاڵتەجارییانەی بەناودادگاییکردنی سەددام حوسێن و داروده ستەکەی بەتۆمەتی کۆکوژی کورد ڕابگیرێت ....

هەروەک هەموولایەک دەزانین چەند دانیشتنێک لەدادگاییکردنی سەددام حوسێن بەتۆمەتی کۆ کوژی کورد بەڕێوەچووە و ئەوەی جێگای داخە لەیەکەم دانیشتنی ئەم دادگاییکردنە و تاکو ئەمرۆ هۆلی دادگا بۆتە هۆلی گاڵتەجاڕی و سووکایەتی پێکردن بە قوربانیان وباسوو خواسی شەڕی ئێران و عیراق و خوێندنەوەی خیتابی ئیرتیجالی ، بەڵێ هۆڵی دادگا بۆتە سەکۆیەک بۆ ڕاگەیاندنی فکری شۆفینی عرووبی بۆگەن ، وکێشە سەرەکیەکەش لەبیر کراوە ، کە کۆکوژی کوردە ....ئالێرادا توشمان بە تووشی لاوازی و بێ دەسەڵاتی دادگای باڵای تاوانەکانی عێراق دەبێت .....
ئایا هەڵەبجە و کۆمەڵکوژییەکانی تر شتگەلێکی وەهان تاکو مرۆڤ بتوانێت چاویان لێ بۆشێت ؟ ئەوەی سەددام حوسێن لە دژی کوردو کوردستانیان و کوردستان کردوویەتی ،لەزولم و زۆرو چەوساندنەوە و جینۆساید زیاتر شتێکی دیکە نییە ، دیاریکردن ، کۆکردنەوەو لەناوبردن ،جێبەجێکردنی ئەم سێ قۆناغە بەشێوەیەکی سیستەماتیک بووە ، بەپلانێکی داریژراوی دەوڵەت بووە ، هەڵقوڵاوی فکری شۆفینی و وەحشیگەریی بە عس بووە ، ئەودڕندە بەعسییانەی کەدەڵێن ((بێگانە ئەو کەسەیە ، کەهەست و نەستی وەکو هەست ونەستی ئێمە نەبێت ، باسەدشوناسنامەی عێراقیشی هە بێت و باووباپیرانیشی لەم خاکەدا نێژرابن)).....
بەرێزانم واخەریکە لەئەسلی مەبەستم دەردەچم کە دادگایکردنی تاوانبارانە ، بروا بکەن زامەکەمان هێندەقووڵن، برینەکەمان هێندە تەڕن بە هەزاردادگاییکردن سارێژ نابێت ، من خۆم یەکێک بووم لەوانەی کە دەمگووت تەنها بەدادگاییکردنی سەدام و دارودەستەکەی برینەکانمان سارێژ دەبێت ،بەڵام ئەمرۆ ئەوەم بۆ ڕوون بوەوە کە برینەکانمان قەت سارێژ نابن ....،

من وەک شایەدحاڵێکی ئەنفال و گازبارانی خەردەل وتابوون و سالین قوربانییەکی زیندووی ئەم کۆمەڵکوژییە داوادەکەم کە ئەم دادگاییکردنە بەزووترین کات بوەستێنرێت ، ئەمە گاڵتەجارییە ، تەنها بەناو دادگاییکردنە ، تاکو ئێستا باسی کێشەسەرەکیەکان نەکراوە،باسی ئەوەنەکراوەکە بۆچی سەددام حوسێن چەکی کیمیاوی لەدژی کوردان بەکارهێنا ، بۆچی خەلک ناچاردەکرا زێد و واری باب و باپیرانیان جێ بهێڵن و دەربەدەر بن ، بۆچی ئەم کۆمەڵکوژییە ، بەڵام ئەوەی باس کراوە تەنها شتگەڵێکن پەیوەندی بە هەموو شتێکەوە هەبێت بە بەباسەسەرەکییەکەی ئێمە نەبووەو نی یە کە کۆمەڵکوژییە ....،

دەمەوێ پەنجە بۆ ئەوە ڕابکێشم ، ئەوانەی کەمن دەخوازم ڕەخنەیان لێ بگرم لە ، ئەندام پەرلەمان و سەرکردەی حزب لایەنە سیاسیەکان و بگرە هەموو ئەوانەی کە ئەم وەحشیگەرییەی بەعسیەکانیان بینیوەو وەک من قوربانییەکی زیندوو وشایەدحالی کۆمەڵکوژییەکانن ، داخوا ئەم بەرێزانە ئەم گالتەجارِییەی بەناو دادگاییکردنە نابینن ؟، داخوا ئاگاداری وەرگێرانەکەن ؟، کێن ئەوانەی کاری تەرجەمە دەکەن ؟ ، کێ ئەم کارەی پێ راسپاردوون ؟، یان ئەم بەرێزانە کاتیان نی یەو سەرقاڵی کۆبونەوەکانیانن ؟، من دەمەوێ لەو بەرێزانە بپرسم ، باشە بەرێزان بۆچی ئەو چاوساغ و جاش و کۆنەمووستەشارو و سەرۆک مەفرەزەخاسەکان ، ئەوانەی کەمتریان نەکرد لە عەسکەرەکان و هێزەتایبەتیەکانی سەددام و لەهەرەشەو قسەی ناشیرن شتێکی دیکەیان لێ نەدەبیسترا ، ئەوانەی چاوساغی سەربازەکان بوون و لەپێش سەربازە غەزاکەرەکانی سەددام دەیانقیڕاند و دەیانگوت ، هەمووتان دەکوژین ئەی عوساتینە ....،بۆ ڕەوانەی دادگای باڵای تاوانەکانی عێراقیان ناکەن ؟وەک شاهێدو تاوانبار ، دەبا ئەوان باسی ئەم کۆمەڵکوژییە بکەن ، ئەوانەی بڕیاریان لە عەلی و وەلییەکان وەرگرت و ئێستاکێش لەسێبەری هەردووحزبی دەسەڵات دار لەتەڕی دەخۆن و لەهیشکی دەنوون ، دەبا مووستەشارەکان ، چەکبەدەستەکانیان بێنە قسە و باسی کردەوە بەربادەکانی بەعسیەکان بکەن ، هەتاکەی نزاو تکایان بۆ دەکەن ، دەبا بزانین خۆیان چۆن باسی ئەوڕۆژانەمان بۆ دەکەن ....،

هەروها بەبڕوای من زۆر سودمەند دەبێت ئەگەر دادوەرەکانی مافی کەسی لەسەر کەفائەت و لێزانینیان دەست نیشان بکرێن ، نەک بەتەسکییەی حزب و موحاسەسە و حزب حزبانێ.......... چونکە ئەو کۆمەلکوژییەو قڕکردنە بەر هەموو شتێک ڕاستەوڕاست پێوەندی بە کورد و کوردستانیانەوە هەیە نەک بە حزب و حزبایەتی .

وەڵامی پرسیاری 1 ، 2 ، 3

دەربارەی پرۆسەی دادگاییەکەو چۆنییەتی گوزەرانی و تەبابوونی لەگەڵ خواستی جەماوەر و سکاڵای زیان لێکەوتوان ، دەمەوێ بڵێم کە پرۆسەکە بە گەوجی لەدایک بووە و بۆیە وا

بەسەقەتی دەڕوا ، و چ نیازپاکییەکی تێدا بەدی ناکرێت و لە ڕێڕەوی ڕاستەقینەی خۆی لادراوە و بەئاقارێکی تر دا دەڕوات کە لە بەرژەوەندی ئێمەدا نی یە ، سکاڵای ژن و پیرو پەککەوتە و قایم کردنی لاشەی هەزاران ژن و منالّ و پیر لەنێو چالاّندا و هەراج کردن و فرۆشتنی شۆخەکیژو کچۆلانمان و شێواندنی بیری ئەندامانیان و زیان گەیاندن بەلەش وتەگەرەخستنەبەر مندالّ بوونیان و بەزۆر ڕاگواستنیان لەوکۆمەڵە بۆ کۆمەڵێکی تر و شێواندنی کەلتوری نەتەوەیی و گەمارۆی ئابووری تێک شکاندنی ئاستی ئابووری نێوان شاروو دێهاتەکان چ بەیوەندی بە ئێرانەوە هەیە ؟ کۆمەڵکووژی چ پەیوەندی بە مۆڵگەو سەربازگەو ژمارەی پێشمەرگەو جۆری چەک هەیە ؟،

بەڵێ دادوەر ئەلعامری ڕۆڵی سەرەکی هەیە لەبەردەوام بوونی ئەم گاڵتەجارییە و هەر خۆیشی ئە وەی سەلماند کە دادوەرێکی سەرنەکەوتووەو لەئاستی بەڕێوەبردنی ئەم پرۆسە گرنگەدا نییە ....، کاتی ڕووی دەمی ئاڕاستەی سەددام کردوو پێی گووت تۆ دیکتاتۆر نەبوویت...... !!، ئەوە سەرنەکەوتنە ، بۆدواوا گەڕانەوەیە ئەوە ڕێگەپێدان و ڕێگاخۆش کردنە بۆ بەردەوام بوونی ئەوگاڵتەجارییەی کە ناوی نراوە دادگای باڵای تاوانەکانی عێراق ،. ئەمڕۆ لەعیراق ئەزمەی هەموو شتێکە لەسەرەوەی هەمووشیان ئەزمەی ئەخلاقە ، دیمۆکراسی وئازادی بیرورا یاساورێزگرتنی مافی مرۆڤ و سەربەخۆیی قەزا، لەگەڵ ئاژاوەو میلیشیاخوازی عەمامەو پێشلکردنی ماف وبەعسیزم نایەتەوە بۆیە پڕ بە قورگم هاوار دەکەم و بە سە رانی کورد دەڵێم تا کەتنەگەورەو زەبەلاحەکە نەکراوە هۆشیار بنەوە .....، مەبنە شەریکی بێدەنگەکان ، بەسە ، تائیرە و بەس ، کەی فام دەکەن کەئێوە لەنێو هەڵەو چەوتییەکی زەبەللاح دان ، ئاخۆ فام دەکەن یا نا ؟ هەتا کەی لەو دووڕییانە سەخت و ناسکەدا بێدەنگ دەوەستن و لەئاستی کوشتنی مەسەلەی کورد چاوپۆشی دەکەن ؟ هەتاکەی پێمان ناڵێن ؟

لە دوای بەڕێوەچوونی دانیشتنی یەکەمی دادگاییکردنی سەددام وداروودەستەکەی بەتۆمەتی کۆکوژی کورد ، من چەند نامەیەکم بۆ ڕێزدار (د . مونزر ئەلفەزڵ) ناردو کە تییایدا داوام لەبەرێزیان کرد وەک ڕاوێژکارێکی یاسایی و دۆستێکی دڵسۆزی کورد ڕۆڵی خۆی ببینێت لە پرۆسەی دادگاییەکە و هەوڵی چاککردنی لایەنە لاوازەکانیشی بدات و هەرنەبێ کەموکوڕی و خالەلاوازەکانی خۆمان وەک کورد چارەسەربکەین ، بەرێزی لەمن نیگەرانتر بوو ، لەمن خەفەت بار تربوو ، بەڵێنی دا کەکاری جدی بکات وهەوڵی بێ پایانیش بدات بۆ چارەسەرکردنی هەڵەو کەمووکوڕیەکان و بەڵێنیشی دا هەرچی توانای هەیە و هەرچییەکی پێ دەکرێت دەیکات درێغی ناکات ، چونکە بەرای بەڕێزیشیان کێشەکە بەرەو قووڵبوون دەچێت و پرۆسەکە دژی خواستی جەماوەری کوردستان و سکاڵای زیان لێکەوتوانە.............بۆیە دەبێت بەزووترین کات چارەسەربکرێت !!

(وەڵامی پرسیاری چوارەم)

دەربارەی گرنگی بریاردانی ئەنفال وەک کردەی جینۆساید بۆ کورد لەوەدایە کە بەپێی پەیماننامەی ساڵی 1948 دەربارەی قەدەغەکردنی جینۆساید کە عێراق واژووی لەسەر کردووە، ئەنفال وەک تاوانی نێونەتەوەیی دیاری دەکرێ و شتێکی ئاشکرایە کە جینۆسایدیش خۆی لەخۆیدا مەترسییە لەسەر سەرجەمی مرۆڤایەتی و هەڕەشە لە ئەمن و ئاشتی نێودەوڵەتی دەکات ، بۆیە دەبێ بکرێتە زەمینەی یاسایی 1 ـ بۆ قەدەغەکردن و ریشە کێشکردنی بەعسیزم کە هەڵگری پەیامی جینۆسایدە ،وەک فکری نازییەت و پاککردنەوەی عێراق لەو هزرە تیرۆریستییە 2 ـ دۆزینەوەی چارەسەرێکی عادیلانە بۆ کێشەی کورد نەک تەنها لەباشوور بەلکو لەبەشەکانی داگیرکراوی تریشدا 3 ـ قەرەبووکردنەوەی زیانەکان بەشێوەیەکی گشتی ....

لەکۆتایی دا دەڵێم خوانەخواستە گەر ئەم تاوانە گەورانە ، ئەم کۆمەڵکوژییە ، ئەم کورد قڕانە لەم دادگای باڵای تاوانەکانی عیراق بەجینۆساید نەناسرا ، خەتای کێ یەو کێ لێی بەرپرسە ؟ کێ لەم خۆئامادەنەکردنە بەرپرسە؟

جارێ تەواو
شەماڵ عادیل سەلیم
وڵاتی ڤیکینگە شیروەشێنەکان